

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Saksbehandler: ELS
Vår ref.: 08/9451
Dato: 14.10.2008

Avklaring av virkeområdet for helsepersonelloven

Helsedirektoratet viser til Deres brev til Statens helsetilsyn av 17.09.08 som ble oversendt til direktoratet som rette instans 30.09.08. Det vises videre til telefonsamtale med saksbehandler i Arbeids- og inkluderingsdepartementet 08.10.08, hvor problemstillingen ble nærmere presisert. Helsedirektoratets frist for besvarelse ble samtidig forlenget til utgangen av uke 42.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) reiser i brevet spørsmål om hvilke regler som gjelder for autorisert helsepersonell som er ansatt i en bedriftshelsetjeneste, særlig i forhold til taushetspliktsbestemmelsene. Den situasjon at bedriftshelsepersonell i forbindelse med oppfølging og tilrettelegging for arbeidstaker, mottar informasjon om den enkelte arbeidstaker sin helse uten at det foreligger en behandlingssituasjon, er særlig fremhevet i brevet. Det fremgår at AID i denne sammenheng legger til grunn at bedriftshelsepersonell er helsepersonell med de samme rettigheter og plikter som annet helsepersonell, herunder taushetsplikt og journalføringsplikt, og at arbeidstaker har innsynsrett og adgang til å kreve retting og sletting av informasjon i journalen.

Helsedirektoratets vurdering

I henhold til arbeidsmiljøloven § 3-3 plikter visse virksomheter å knytte til seg en bedriftshelsetjeneste dersom risikoforholdene i virksomheten tilsier det. Bedriftshelsetjenesten skal i følge bestemmelsen bistå arbeidsgiver, arbeidstakerne, arbeidsmiljøutvalg og verneombud med å skape sunne og trygge arbeidsforhold. Hovedoppgaven til bedriftshelsetjenesten vil være å forebygge helseskader som følge av arbeidsmiljøet (jf. bla ot. prp. nr. 13 s. 90). Bedriftshelsepersonellet handler da på oppdrag fra arbeidsgiver, og vil være å anse som sakkyndig i medhold av helsepersonelloven § 27. Det kan tenkes tilfeller der bedriftshelsepersonellet yter helsehjelp til arbeidstakeren. Helsepersonellet handler da på oppdrag av arbeidstakeren/pasienten, og anses ikke som sakkyndig i medhold av hlspl. § 27.

For å besvare spørsmålet med hensyn til taushetsplikt og journalføringsplikt må det sondres mellom de tilfeller hvor helsepersonellet i bedriftshelsetjenesten opptrer som sakkyndige på oppdrag fra arbeidsgiveren, og de tilfellene hvor de er behandlere som yter helsehjelp. Hvilke regler som kommer til anvendelse avhenger således av hvilken rolle det enkelte helsepersonell har hatt når vedkommende har mottatt opplysningene fra en arbeidstaker.

Helsedirektoratet Divisjon spesialisthelsetjenester

Avd. bioteknologi og generelle helselover
Elisabeth Sagedal, tlf.: 24 16 31 92

Postadr: Pb 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadr: Universitetsgata 2 • Tlf.: 810 20 050
Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Det rettslige utgangspunkt dersom det *ytes helsehjelp*, er helsepersonelloven (hlspl) § 21 som slår fast at helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell. Unntak fra dette utgangspunktet krever hjemmel i lov, herunder eventuelt samtykke fra den som har krav på taushet, jf. hlspl. § 22.

Dersom helsepersonellet opptrer som *sakkyndig*, handler vedkommende som hovedregel på vegne av en annen oppdragsgiver enn pasienten. Hlspl. § 27 regulerer informasjonsutveksling mellom sakkyndig helsepersonell og oppdragsgiver. Opplysninger som helsepersonellet innhenter som sakkyndig vil i utgangspunktet ikke være taushetsbelagte for oppdragsgiver, jf. hlspl. § 27. Bestemmelsen oppstiller krav som må være oppfylt før det anses å foreligge et sakkyndighetsoppdrag som gir grunnlag for utlevering av helseopplysninger til oppdragsgiver. Det kreves at helsepersonellet gjør pasienten oppmerksom på at vedkommende opptrer som sakkyndig, og at opplysninger som skrives seg fra sakkyndigoppdraget vil bli utlevert til oppdragsgiver. Det vil ikke være anledning for pasienten til å reservere seg mot at sakkyndiges informasjon utleveres til oppdragsgiver når denne er innhentet og benyttet i samsvar med de lovbestemte krav som stilles. Det er imidlertid kun opplysninger som helsepersonellet i bedriftshelsetjenesten mottar ved utførelse av oppdraget, og som har betydning for dette, som kan utleveres til oppdragsgiver/arbeidsgiver, med mindre arbeidstakerens samtykke foreligger. For den sakkyndige vil øvrige regler om taushetsplikt gjelde overfor andre enn oppdragsgiveren.

I helsepersonelloven § 39 fastslås det at den som yter helsehjelp, skal dokumentere nødvendige opplysninger i en pasientjournal om den enkelte pasient. Når helsepersonellet i bedriftshelsetjenesten opptrer som sakkyndig for arbeidsgiver ytes ikke helsehjelp. De opplysninger helsepersonellet da mottar vil således ikke omfattes av bestemmelsene om journalføringsplikt, og følgelig heller ikke av reglene om innsynsrett, retting og sletting. Etter direktoratets oppfatning vil det samme gjelde med hensyn til opplysninger helsepersonellet får kjennskap til i forbindelse med sakkyndighetsoppdraget, men som ikke har direkte relevans for oppdraget. Disse opplysningene vil imidlertid være taushetsbelagt også for oppdragsgiver i medhold av hlspl. § 21. Dersom helsepersonell i bedriftshelsetjenesten yter helsehjelp plikter de å føre journal, jf. hlspl. § 39, og reglene om innsyn, retting og sletting vil også komme til anvendelse.

De opplysninger som refererer seg til sakkyndighetsoppdraget blir undergitt oppdragsgivers rådighet, og arbeidsgiver vil i kraft av dette ha rett til å bestemme over opplysningene. Et eventuelt krav fra arbeidstaker om innsyn i de aktuelle opplysninger, må fremsettes for oppdragsgiver og avgjøres av denne.

Å påta seg en rolle som sakkyndig krever at helsepersonellet kan ha en fri og uavhengig rolle i forhold til oppdraget. Et pasient - behandlerforhold kan i en gitt situasjon være vanskelig eller umulig å kombinere med en sakkyndig rolle. Opplysninger som helsepersonellet tidligere har mottatt som behandler av pasienten, eller i forbindelse med andre oppdrag for virksomheten, kan ikke brukes i forbindelse med sakkyndighetsoppdraget med mindre pasienten samtykker.

Om helsepersonellet i bedriftshelsetjenesten i det enkelte tilfelle utfører oppgaver på vegne av arbeidsgiver eller på oppdrag fra arbeidstaker, vil etter dette være avgjørende med hensyn til hvilke regler som vil gjelde. Det vil være opp til helsepersonellet hos bedriftshelsetjenesten å vurdere i hvilken rolle opplysningene er innhentet. Arbeidstakers oppfatning av helsepersonellets rolle vil være et moment for å ta stilling til helsepersonellets rolle ved tvil. Helsepersonellets rolle må være klar for arbeidstaker.

Vennlig hilsen

Ragnhild Castberg e.f.
avdelingsdirektør

Elisabeth Sagedal
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi: Statens helsetilsyn